

Тема: Зовнішні процеси, що впливають на формування рельєфу Землі

Гаргуля Марина Юрївна,

вчитель географії II квалїфікаційної категорії

Здолбунівської ЗОШ I-III ступенів № 1

Мета: розглянути та засвоїти зовнішні процеси, що впливають на зміну земної поверхні, ознайомитися з формами рельєфу, утвореними внаслідок діяльності зовнішніх процесів, поглибити знання про літосферу;

розвивати логічне мислення, комунікативність, увагу, вміння встановлювати взаємозв'язки;

виховувати доброзичливість, інтерес до пізнання навколишнього світу.

Обладнання: підручник, фізична карта світу, ілюстрації різних форм рельєфу, набори карток до схеми «Зовнішні процеси», кінетичний пісок.

Тип уроку: комбінований.

Хід уроку

I. Організаційний момент

II. Актуалізація опорних знань

- Нагадайте, будь ласка, яку оболонку Землі ми вивчаємо? (Літосферу)
Перед вивченням нової теми ми з вами дещо пригадаємо про літосферу.

Приєм «Естафета»

- По рядах я передам список з запитаннями, а вам одним словом треба дати відповідь або вставити пропущене слово і передати листок із запитаннями далі. Який ряд правильно і швидко відповість на всі запитання, той і переможе.

Запитання

1. Великі блоки, на які поділена літосфера глибинними розломами, називаються _____.
2. Місце виходу магми на поверхню - _____.

3. Раптові поштовхи, зміщення, розриви у земній корі – це _____.
4. Канал, по якому магма піднімається вгору - _____.
5. Місце на поверхні Землі, де відбулися найбільші руйнування під час землетрусу - _____.
6. Місце у надрах Землі, де відбулися поштовхи, зміщення у земній корі - _____.
7. Хвиля в океані, що виникає внаслідок землетрусу _____.
8. Наука, що вивчає землетруси - _____.

Прийм «Третій зайвий»

- З названих мною трьох об'єктів, вам потрібно вибрати і назвати зайвий:

1. Внутрішнє ядро, середнє ядро, зовнішнє ядро.
2. Мантия, ядро, літосфера.
3. Лавразія, Євразія, Гондвана.
4. Кратер, жерло, мантия.
5. Гіперцентр, гіпоцентр, епіцентр.
6. Гіпоцентр, осередок, епіцентр.
7. Євразійська, Північноамериканська, Тихоокеанська.
8. Горизонтальні рухи, діагональні рухи, вертикальні рухи.
9. Сейсмічні хвилі, гарячі джерела, гейзери.
10. Земна кора, астеносфера, мантия.

III. Мотивація навчальної діяльності

- Підніміть, будь ласка, свою праву руку. А тепер ліву. У кожного з нас є дві руки, якими ми можемо щось робити. скажіть, чи зручно працювати однією рукою? А чи можна забити цвях, щось приготувати чи пошити, зробити зачіску однією рукою?
- Щоб зовнішність нашої планети була такою, як ми її можемо бачити, природа користується теж, так їх вчені називають, «руками». з однією ви вже познайомились на попередніх уроках – це внутрішні сили Землі. сьогодні ви познайомитесь, як працює друга «рука» природи – зовнішні процеси.

IV. Повідомлення теми і мети уроку.

- Отже, темою нашого уроку є «Зовнішні процеси, що впливають на формування рельєфу Землі». Ми розглянемо, що саме належить, до цих процесів, ознайомимось з формами рельєфу, утвореними внаслідок діяльності цих сил, дізнаємось, де на планеті зустрічаються ці форми рельєфу.

- Наприкінці уроку ви скажете, чи завжди позитивною є дія зовнішніх процесів.

V. Вивчення нової теми

На дошці висять ілюстрації різних проявів зовнішніх сил Землі.

- Діти, я хотіла б запросити вас на виставку картин. Зазвичай на картинах вказаний їх автор. А у нас автор не зазначений. Вам потрібно уважно розглянути і спробувати назвати «автора» цих картин, тобто завдяки чому міг утворитися подібний рельєф. (Відповіді учнів)

Приєм «Робота з підручником»

- Чи правильні ви дали відповіді, побачимо після того, як ви опрацюєте текст у підручнику. Для цього ви поділитесь на 7 груп. Кожна опрацює матеріал про певний зовнішній процес і один представник з групи поділиться прочитаним з усім класом.

I група «Фізичне вивітрювання»

II група «Хімічне вивітрювання»

III група «Органічне вивітрювання»

IV група «Робота вітру»

V група «Робота поверхневих і текучих вод»

VI група «Робота льодовиків»

VII група «Діяльність людини»

(Після виступу представника кожної групи вчитель доповнює розповідь, називає і показує на карті поширення певних форм рельєфу. Впродовж розповіді вчитель на дошці, а учні на партах складають схему)

VI. Закріплення нових знань і вмінь

- Отже, чи правильно ми визначили «авторів» картин на нашій виставці?
- Чи завжди зовнішні сили діють позитивно? (Учні висловлюють свої думки. Вчитель наводить приклади негативних явищ при прояві зовнішніх сил, розповідь супроводжує ілюстраціями).

Практичне завдання

(Для виконання завдання діти об'єднуються у пари)

- Для того, щоб ви краще запам'ятали все вивчене, я пропоную вам уявити себе одним із зовнішніх процесів і створити з кінетичного піску печеру чи бархан, останець чи яр.

VII. Підсумок уроку

Приєм «Роблю висновки»

- Скажіть, що нове ви дізналися впродовж уроку. Які зовнішні сили Землі ви запам'ятали? Які формирельєфу утворюються внаслідок дії зовнішніх сил?

VIII. Домашнє завдання

- Опрацювати параграф у підручнику.
- Наклеїти складену схему у зошит.